

ONESNAŽENOST ZRAKA

AIR POLLUTION

ONESNAŽENOST ZRAKA V MARCU 2015

Air pollution in March 2015

Sektor za kakovost zraka

Zrak je bil marca najbolj onesnažen z delci PM₁₀ in PM_{2,5}, vendar je bil zaradi višjih temperatur, daljših dni in posledično manj temperaturnih inverzij manj onesnažen kot januarja in februarja. Največ preseganj dnevne mejne vrednosti smo izmerili v sredini meseca, najmanj pa ob koncu meseca, ko je bilo tudi največ padavin. Zabeležili smo dve obdobji povišanih koncentracij, prvo, manj izrazito, od 9. do 11. marca in drugo, z višjimi koncentracijami, od 14. do 20. marca. Največ preseganj je bilo v Celju, Trbovljah, Zagorju in na merilnem mestu Ljubljana Center. Na Primorskem marca ni bilo preseganj.

Koncentracije PM_{2,5} so bile marca nižje kot januarja in februarja. Obdobja visokih koncentracij so sovpadala z obdobji visokih koncentracij delcev PM₁₀. Najvišjo koncentracijo smo izmerili 16. marca, na merilnem mestu Ljubljana Bežigrad, ko smo zabeležili epizodo saharskega prahu.

Koncentracije ozona so bile višje kot v prejšnjih zimskih mesecih. Na Krvavcu in na Kovku, ki sta višje ležeči merilni mesti, je bilo v marcu že nekaj preseganj 8-urne ciljne vrednosti.

Onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom je bila nizka. Pod mejnimi vrednostmi so bile tudi koncentracije dušikovega dioksida, ogljikovega monoksida in benzena.

Poročilo smo sestavili na podlagi začasnih podatkov iz naslednjih merilnih mrež:

Merilna mreža	Podatke posredoval in odgovarja za meritve
DMKZ	Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO)
EIS TEŠ, EIS TET, EIS TEB, TE-TO Ljubljana, OMS Ljubljana, MO Celje, Lafarge Cement	Elektroinštitut Milan Vidmar
MO Maribor	Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano
EIS Anhovo	Služba za ekologijo podjetja Anhovo
Občina Medvode	Studio Okolje

LEGENDA:

DMKZ	Državna merilna mreža za spremljanje kakovosti zraka
EIS TEŠ	Ekološko informacijski sistem Termoelektrarne Šoštanj
EIS TET	Ekološko informacijski sistem Termoelektrarne Trbovlje
EIS TEB	Ekološko informacijski sistem Termoelektrarne Brestanica
MO Maribor	Merilna mreža Mestne občine Maribor
EIS Anhovo	Ekološko informacijski sistem podjetja Anhovo
OMS Ljubljana	Okoljski merilni sistem Mestne občine Ljubljana
TE-TO Ljubljana	Okoljski merilni sistem Termoelektrarne Toplarne Ljubljana
MO Celje	Merilna mreža Mestne občine Celje

Merilne mreže: DMKZ, EIS TEŠ, EIS TET, EIS TEB, Lafarge cement, MO Maribor, MO Celje, OMS Ljubljana in EIS Anhovo***Delci PM₁₀ in PM_{2,5}***

V marcu je bilo sicer manj preseganj dnevne mejne vrednosti za delce PM₁₀ kot v prejšnjih dveh mesecih, vendar pa je bila na določenih urbanih merilnih mestih dnevna mejna vrednost večkrat presežena. Največ preseganj (12) smo izmerili na merilnih mestih Ljubljana Center in AMP Gaji. Deset preseganj smo izmerili na merilnih mestih Celje in Zagorje, devet pa v Trbovljah. Pet preseganj smo zabeležili na merilnih mestih Maribor Center in Novo mesto, štiri na merilnih mestih Ljubljana Bežigrad, Hrastnik in Pesje, tri v Velenju in eno preseganje na merilnih mestih Ljubljana Biotehnična fakulteta in Kranj. Pesje je edino ruralno merilno mesto, kjer je bila presežena dnevna mejna vrednost. Na Primorskem marca preseganj nismo zabeležili.

Najvišjo dnevno vrednost PM₁₀ 84 µg/m³ smo izmerili v Trbovljah 20. marca. Šestnajstega marca smo zabeležili epizodo saharskega prahu. Na ta dan je bila mejna vrednost presežena na večini merilnih mestih DMKZ (razen v Murski Soboti, Kranju, Iskrbi, Žerjavu in na Primorskem).

Marca sta bili dve obdobji povišanih koncentracij. Prvo, manj izrazito od 9. do 11. marca je povezano z obdobjem jasnega vremena ob anticiklonu in s tem povezanimi temperaturnimi inverzijami. Drugo obdobje z višjimi koncentracijami od 14. do 20. marca se je pojavilo ob manj izrazitem anticiklonu, vendar z dovolj jasnega vremena.

Uredba o kakovosti zraka poleg mejnih vrednosti določa tudi dovoljeno število preseganj dnevne mejne vrednosti v koledarskem letu. Za delce PM₁₀ je dovoljeno 35 preseganj dnevne mejne vrednosti. Večje število preseganj smo v prvih treh mesecih tega leta zabeležili v Zagorju (36 preseganj). Število preseganj je doseglo dovoljeno število preseganj na merilnem mestu AMP Gaji. Več kot 30 preseganj pa smo zabeležili že na merilnih mestih Ljubljana Center (34 preseganj), Celje (32 preseganj) in Trbovlje (31 preseganj).

Koncentracija delcev PM_{2,5} je bila marca na merilnem mestu Maribor Center nad vrednostjo, ki je dovoljena kot letno povprečje, na merilnem mestu Vrbanski plato pa je bila enaka tej vrednosti. Visoke koncentracije delcev PM_{2,5} smo zabeležili v istih obdobjih kot visoke koncentracije PM₁₀. Najvišjo dnevno koncentracijo smo izmerili na merilnem mestu Ljubljana Biotehnična fakulteta 55 µg/m³ na dan, ko smo zabeležili tudi epizodo saharskega prahu (16. marec). Onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in PM_{2,5} je prikazana v preglednicah 1 in 2 ter na slikah 1, 2 in 3.

Ozon

Koncentracije ozona so bile višje kot januarja in februarja, saj se marca občutno podaljšata jakost in čas sončnega sevanja. Najvišja povprečna mesečna koncentracija (103 µg/m³) je bila izmerjena na Krvavcu. Najvišja urna koncentracija (134 µg/m³) in najvišja 8-urna koncentracija (132 µg/m³) so bile izmerjene na Kovku. Osemurna ciljna vrednost je bila v obdobju sončnega in toplega vremena presežena 7-krat na Krvavcu in 4-krat na Kovku. Koncentracije ozona so prikazane v preglednici 3 in na sliki 4.

Dušikovi oksidi

Koncentracije NO₂ so bile povsod pod mejno vrednostjo. Izmerjene vrednosti so bile nižje kot v prejšnjih, hladnejših mesecih. Najvišja urna koncentracija NO₂ 134 µg/m³ je bila izmerjena na merilnem mestu Maribor Center. Najvišja povprečna mesečna koncentracija NO₂ je bila izmerjena na merilnem mestu Ljubljana Center (43 µg/m³), kjer je bila izmerjena tudi najvišja povprečna mesečna

koncentracija NO_x (79 µg/m³). Koncentracije dušikovih oksidov so prikazane v preglednici 4 in na sliki 5.

Žveplov dioksid

Onesnaženost zraka z SO₂ je bila nizka. Mejna urna vrednost, 350 µg/m³ ni bila nikjer presežena. Najvišji urni koncentraciji sta bili daleč pod urno mejno vrednostjo in sta bili izmerjeni na merilnih mestih Veliki vrh (60 µg/m³) in Graška Gora (57 µg/m³), ki ležita v bližini Termoelektrarne Šoštanj. Najvišja dnevna koncentracija 25 µg/m³ je bila izmerjena na merilnem mestu Veliki vrh. Najvišja povprečna mesečna koncentracija 8 µg/m³ je bila izmerjena na merilnih mestih AMP Gaji pri Celju in Pesje. Koncentracije SO₂ prikazujeta preglednica 5 in slika 6.

Ogljikov monoksid

Koncentracije CO so bile povsod, kot običajno, precej pod mejno 8-urno mejno vrednostjo. Prikazane so v preglednici 6.

Ogljikovodiki

Povprečna mesečna koncentracija benzena, je bila marca povsod pod vrednostjo, ki je določena kot mejna vrednost za letno povprečje. Podatki so prikazani v preglednici 7.

Preglednica 1. Koncentracije delcev PM₁₀ v µg/m³ v marcu 2015

Table 1. Concentrations of PM₁₀ in µg/m³ in March 2015

MERILNA MREŽA	Postaja	Podr	Mesec		Dan / 24 hours		
			% pod	Cp	Cmax	>MV	Σ od 1.jan.
DMKZ	LJ Bežigrad	UB	100	31	57	4	21
	MB Center	UT	100	35	62	5	22
	Celje	UB	100	39	77	10	32
	Murska Sobota	RB	100	33	70	4	18
	Nova Gorica	UB	100	24	42	0	9
	Trbovlje	SB	100	38	84	9	31
	Zagorje	UT	100	41	71	10	36
	Hrastnik	SB	100	30	55	4	1
	Koper	UB	100	23	41	0	5
	Iskrba	RB	100	15	36	0	0
	Žerjav	RI	97	31	49	0	2
	Ljubljana BF	UB	97	29	62	1	15
	Kranj	UB	61	34	55	1	10
	Novo mesto	UB	100	34	69	5	28
	Velenje	UB	100	32	63	3	7
OMS Ljubljana	LJ Center	UT	99	44	83	12	34
TE-TO Ljubljana	Vnajnarje	RB	95	16	36	0	0
Lafarge Cement	Zelena trava	RB	100	21	44	0	0
EIS TEŠ	Pesje	RB	99	33	64	4	7
	Škale	RB	100	21	43	0	0
	Šoštanj	SB	97	22	44	0	0
EIS TET	Prapretno	RB	97	25	49	0	0
	Kovk	RB	97	18	39	0	0
	Dobovec	RB	100	16	37	0	0
MO Celje	AMP Gaji	SI	100	43	81	12	35
MO Maribor	Vrbanski plato	UB	100	24	47	0	2
Salonit	Morsko	RI	93	19	39	0	5
	Gorenje Polje	RI	93	23	40	0	7

Preglednica 2. Koncentracije delcev PM_{2,5} v µg/m³ v marcu 2015
Table 2. Concentrations of PM_{2,5} in µg/m³ in March 2015

MERILNA MREŽA	Postaja	Podr.	% pod	Cp	Cmax 24 ur
DKMZ	MB Center	UT	100	26	47
	Iskrba	RB	100	14	36
	Ljubljana BF	UB	97	23	55
	Vrbanski plato	UB	97	25	47

Preglednica 3. Koncentracije O₃ v µg/m³ v marcu 2015
Table 3. Concentrations of O₃ in µg/m³ in March 2015

MERILNA MREŽA	postaja	podr	mesec/month		1 ura / 1 hour			8 ur / 8 hours		
			% pod	Cp	Cmax	>OV	>AV	Cmax	>CV	Σod 1. jan.
DKMZ	LJ Bežigrad	UB	100	50	115	0	0	109	0	0
	Celje	UB	100	45	120	0	0	116	0	0
	Murska Sobota	RB	99	52	120	0	0	105	0	0
	Nova Gorica	UB	100	61	121	0	0	111	0	0
	Trbovlje	UB	100	53	119	0	0	114	0	0
	Zagorje	UT	100	42	109	0	0	104	0	0
	Hrastnik	SB	100	57	115	0	0	111	0	0
	Koper	UB	100	74	115	0	0	106	0	0
	Otlica	RB	100	88	123	0	0	114	0	0
	Krvavec	RB	99	103	130	0	0	125	7	8
	Iskrba	RB	100	64	117	0	0	114	0	0
	Vrbanski plato	UB	100	64	124	0	0	117	0	0
TE-TO Ljubljana	Vnajnarje	RB	97	77	118	0	0	114	0	0
EIS TEŠ	Zavodnje	RB	100	84	126	0	0	118	0	0
	Velenje	UB	100	52	119	0	0	110	0	0
EIS TET	Kovk	RB	99	95	134	0	0	132	4	4
EIS TEB	Sv. Mohor	RB	97	77	122	0	0	119	0	0
MO Maribor	Pohorje	RB	96	82	121	0	0	115	0	0

Preglednica 4. Koncentracije NO₂ in NO_x v µg/m³ v marcu 2015
Table 4. Concentrations of NO₂ and NO_x in µg/m³ in March 2015

MERILNA MREŽA	Postaja	podr	NO ₂				NO _x	
			Mesec / Month		1 ura / 1 hour		>MV	3 ure / 3 hours
			% pod	Cp	Cmax	>MV	Σod 1. jan.	
DMKZ	LJ Bežigrad	UB	99	32	123	0	0	0
	MB Center	UT	100	37	134	0	0	71
	Celje	UB	100	33	108	0	0	57
	Murska Sobota	SR	99	14	67	0	0	18
	Nova Gorica	UB	99	24	95	0	0	39
	Trbovlje	SB	99	19	73	0	0	27
	Zagorje	UT	98	34	84	0	0	57
	Koper	UB	100	15	87	0	0	19
OMS Ljubljana	LJ Center	UT	99	43	113	0	0	79
TE-TOL Ljubljana	Vnajnarje	RB	83	6	58	0	0	7
Lafarge cement	Zelena trava	RB	99	20	60	0	0	23
EIS TEŠ	Zavodnje	RB	96	10	63	0	0	12
	Škale	RB	96	8	35	0	0	8
EIS TET	Kovk	RB	93	9	61	0	0	11
	Dobovec	RB	100	4	14	0	0	4
EIS TEB	Sv. Mohor	RB	97	8	36	0	0	9
MO Celje	AMP Gaji	SI	100	26	91	0	0	53
MO Maribor	Vrbanski plato	SB	95	15	70	0	0	15

Preglednica 5. Koncentracije SO₂ v µg/m³ v marcu 2015
Table 5. Concentrations of SO₂ in µg/m³ in March 2015

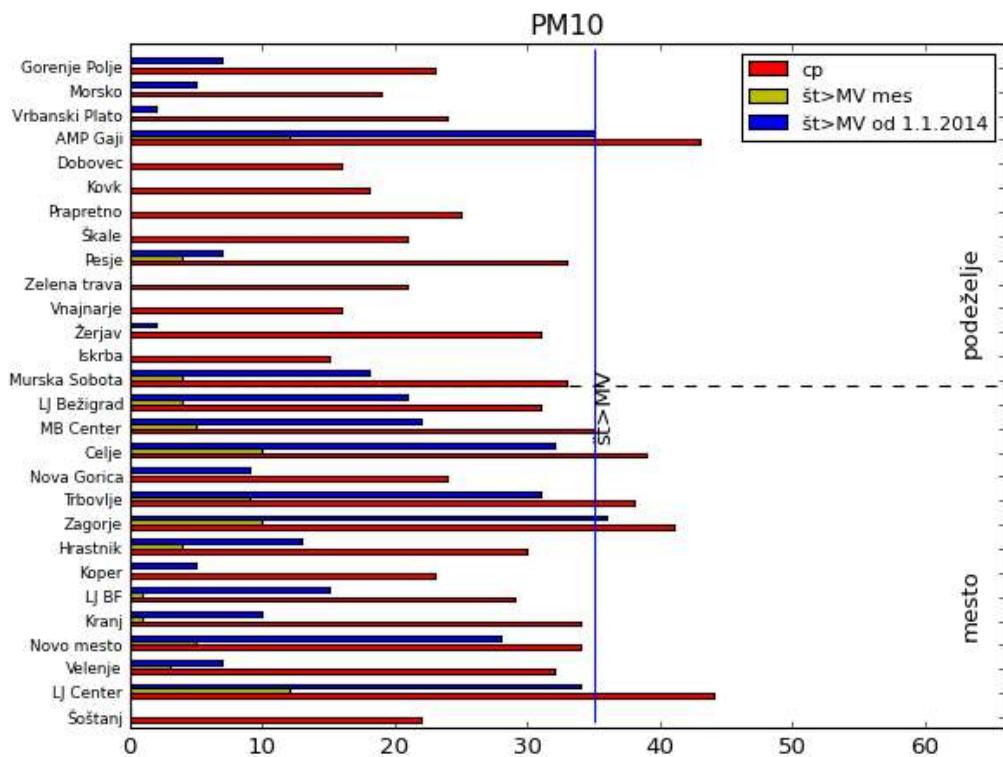
MERILNA MREŽA	Postaja	Mesec / Month		1 ura / 1 hour			3 ure / 3 hours		Dan / 24 hours		
		po dr	% pod	Cp	Cmax	>MV	Σod 1. jan.	>AV	Cmax	>MV	Σod 1. jan.
DMKZ	LJ Bežigrad	UB	66	5	21	0	0	0	8	0	0
	Celje	UB	100	4	21	0	0	0	8	0	0
	Trbovlje	SB	100	7	16	0	0	0	10	0	0
	Zagorje	UT	98	4	16	0	0	0	7	0	0
	Hrastnik	SB	100	4	19	0	0	0	9	0	0
OMS Ljubljana	LJ Center	UT	99	3	9	0	0	0	4	0	0
TE-TO Ljubljana	Vnajnarje	RB	65	4	35	0	0	0	10	0	0
Lafarge cement	Zelena trava	RB	71	6	21	0	0	0	12	0	0
EIS TEŠ	Šoštanj	SB	98	5	30	0	0	0	9	0	0
	Topolšica	RB	99	3	20	0	0	0	9	0	0
	Zavodnje	RB	100	4	12	0	0	0	7	0	0
	Veliki vrh	RB	100	5	60	0	0	0	25	0	0
	Graška Gora	RB	100	3	57	0	0	0	11	0	0
	Velenje	UB	98	2	8	0	0	0	5	0	0
	Pesje	RB	99	8	16	0	0	0	10	0	0
EIS TET	Škale	RB	100	5	22	0	0	0	8	0	0
	Kovk	RB	100	6	18	0	0	0	11	0	0
	Dobovec	RB	100	7	21	0	0	0	11	0	0
	Kum	RB	100	4	17	0	0	0	9	0	0
EIS TEB	Ravenska vas	RB	100	5	16	0	0	0	12	0	0
MO Celje	Sv. Mohor	RB	99	6	35	0	0	0	12	0	0
AMP Gaji	SI	100	8	27	0	0	0	0	11	0	0

Preglednica 6. Koncentracije CO v mg/m³ v marcu 2015
Table 6. Concentrations of CO (mg/m³) in March 2015

MERILNA MREŽA		Mesec / Month		8 ur / 8 hours		
		Podr	%pod	Cp	Cmax	>MV
DMKZ	LJ Bežigrad	UB	91	0,4	1,1	0
	MB Center	UT	100	0,6	1,1	0
	Trbovlje	UB	100	0,7	1,5	0
	Krvavec	RB	99	0,2	0,3	0

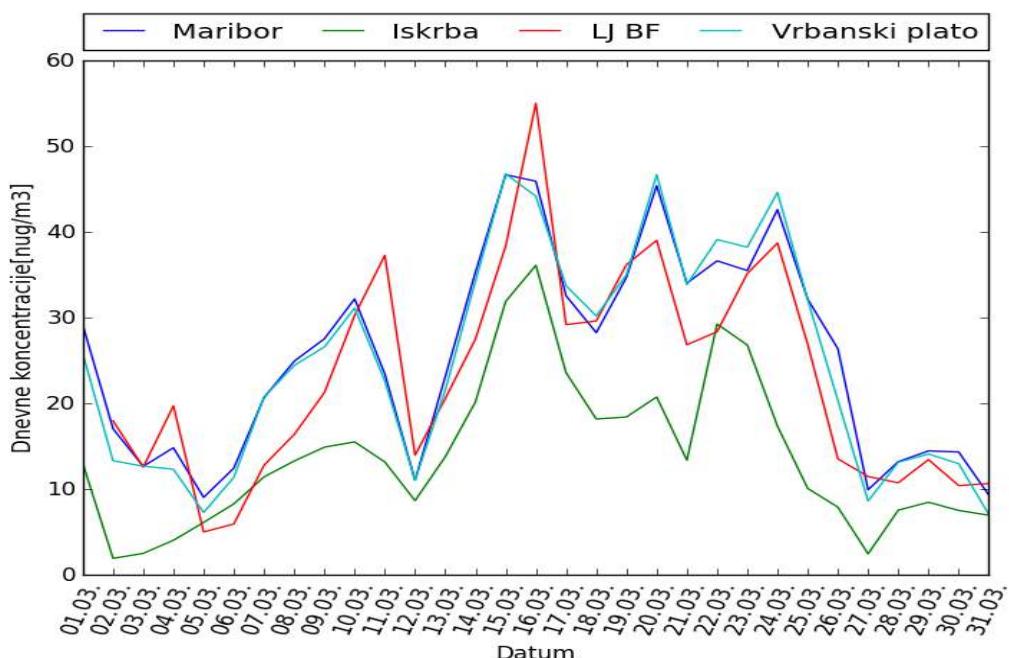
Preglednica 7. Koncentracije nekaterih ogljikovodikov v µg/m³ v marcu 2015
Table 7. Concentrations of some Hydrocarbons in µg/m³ in March 2015

		Podr.	%pod.	Benzen	Toluen	Etil-benzen	M,p-ksilen	o-ksilen
DKMZ	Ljubljana	UB	100	1,0	1,8	0,4	1,3	0,4
	Maribor	UT	100	1,1	1,4	0,3	0,9	0,3
OMS Ljubljana	LJ Center	UT	100	2,9	4,9	0,4	3,9	0,3
Lafarge	Zelena	RB	82	0,2	0,1	—	0,0	—
Občina	Medvode	SB	—	1,7	6,6	0,4	1,3	0,3

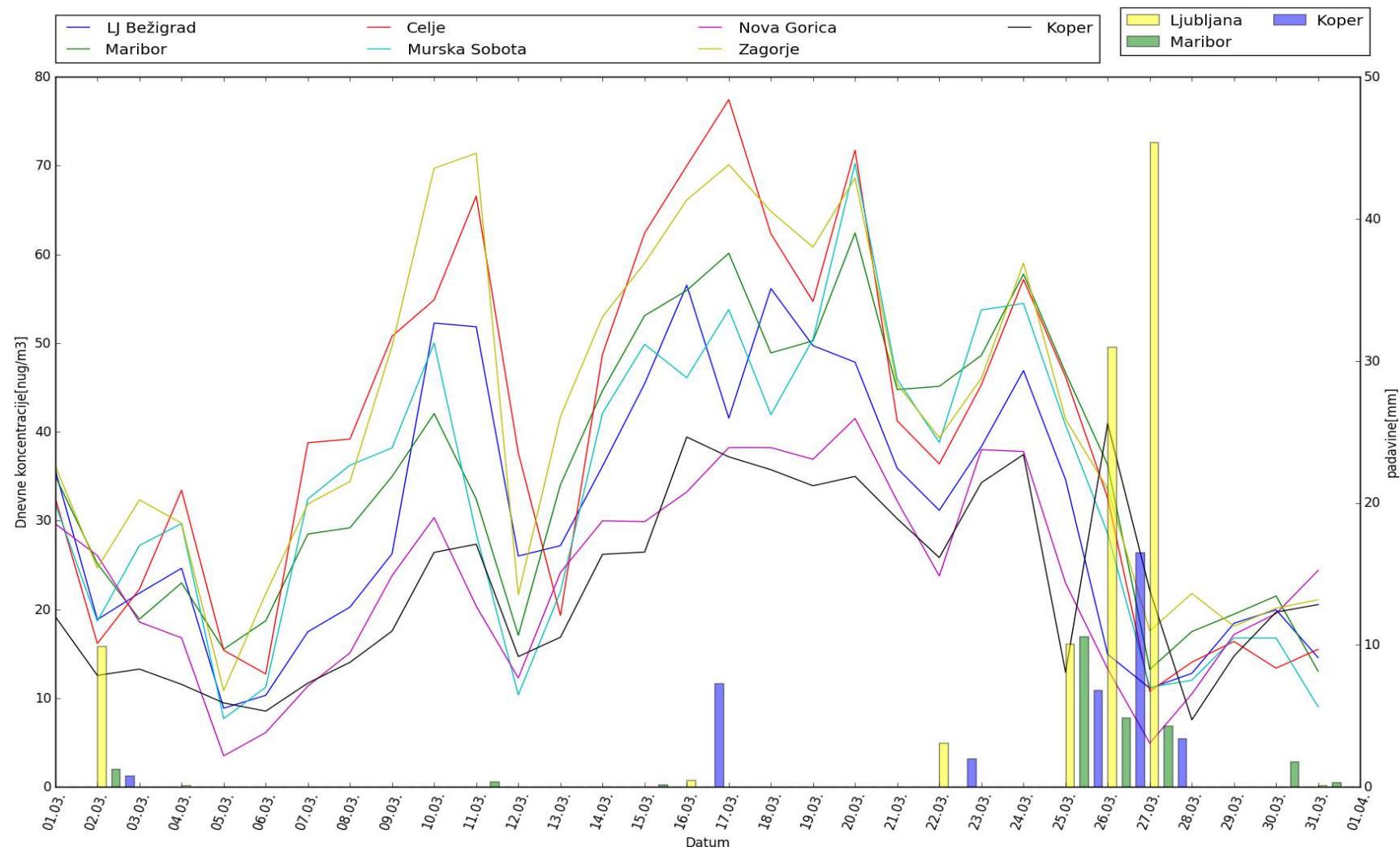
Slika 1. Povprečne mesečne koncentracije delcev PM₁₀ in število prekoračitev mejne dnevne vrednosti v marcu 2015

Figure 1. Mean PM₁₀ concentrations in March 2015 with the number of 24-hrs limit value exceedances

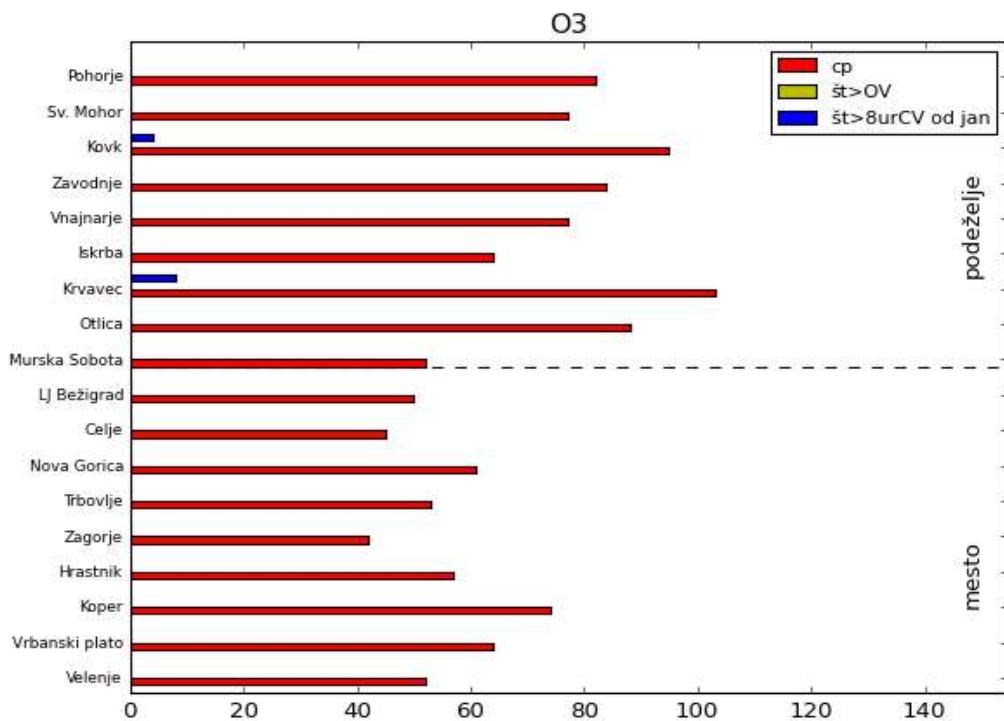

Slika 2. Povprečne dnevne koncentracije delcev PM_{2.5} (µg/m³) v marcu 2015

Figure 2. Daily mean concentrations of PM_{2.5} (µg/m³) in March 2015

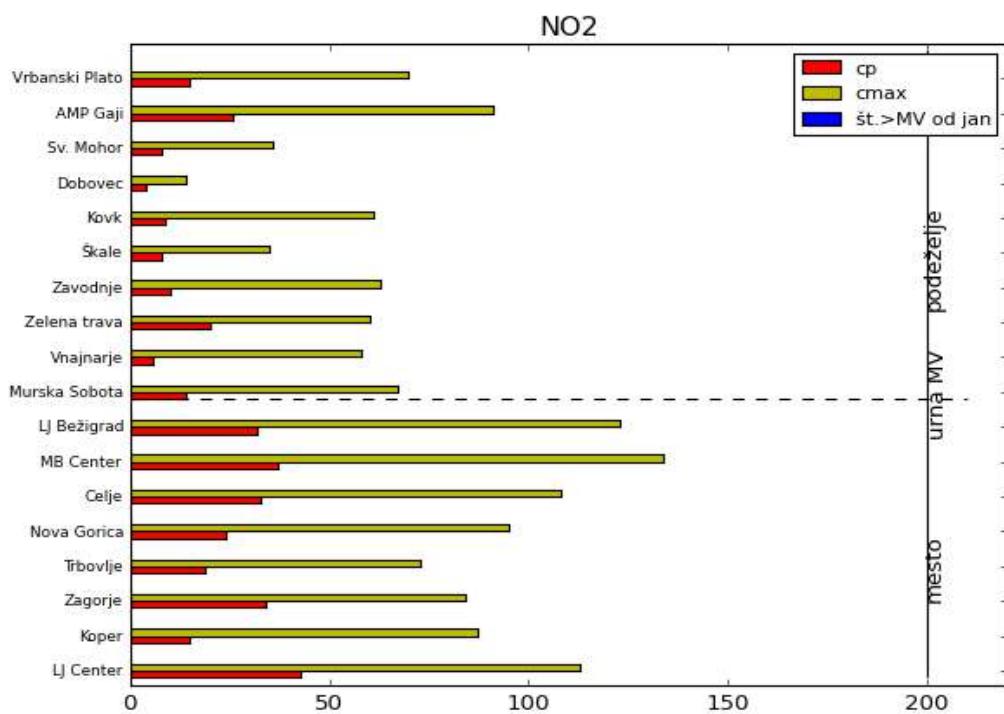

Slika 3. Povprečne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) in padavine v marcu 2015
 Figure 3. Daily mean concentrations of PM₁₀ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) and precipitation in March 2015

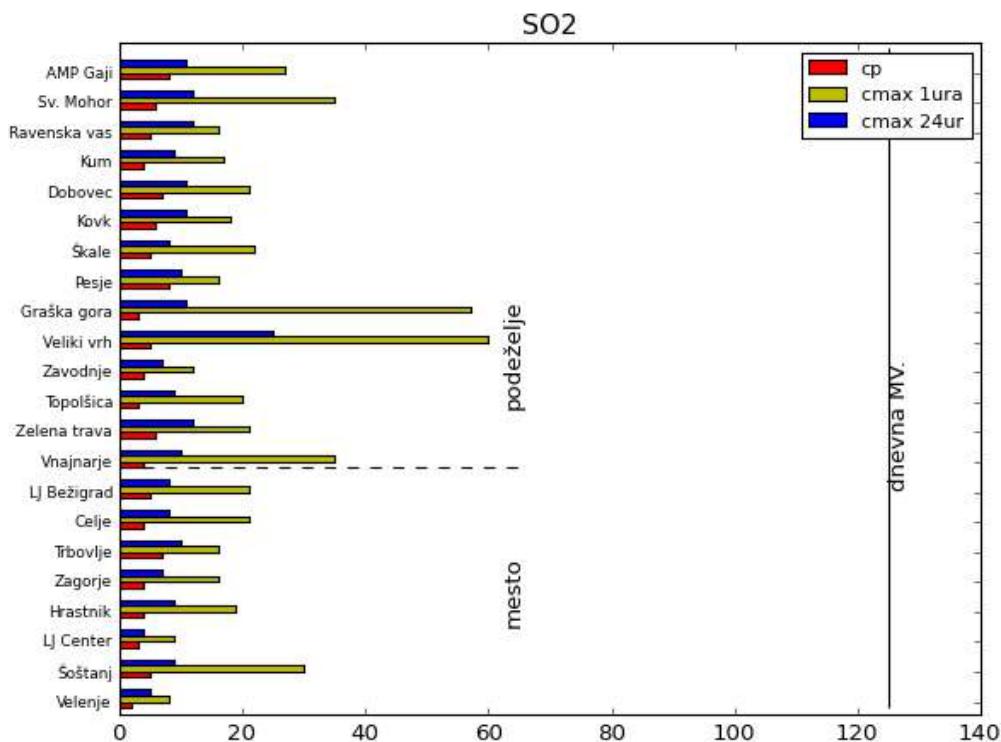
Slika 4. Povprečne mesečne koncentracije O₃ ter število prekoračitev opozorilne urne in ciljne osemurne koncentracije v marcu 2015

Figure 4. Mean O₃ concentrations in March 2015 with the number of exceedances of 1-hr information threshold and 8-hrs target value

Slika 5. Povprečne mesečne in najvišje urne koncentracije NO₂ ter število prekoračitev mejne urne koncentracije v marcu 2015

Figure 5. Mean NO₂ concentrations and 1-hr maximums in March 2015 with the number of 1-hr limit value exceedences

Slika 6. Povprečne mesečne, najvišje dnevne in najvišje urne koncentracije SO₂ v marcu 2015
Figure 6. Mean SO₂ concentrations, 24-hrs maximums, and 1-hour maximums in March 2015

Preglednice in slike

Oznake pri preglednicah/Legend to tables:

% pod	odstotek veljavnih urnih podatkov, ki ne vključuje izgube podatkov zaradi rednega umerjanja/ percentage of valid hourly data not including losses due to regular calibrations
Cp	povprečna mesečna koncentracija v µg/m ³ / average monthly concentration in µg/m ³
Cmax	maksimalna koncentracija v µg/m ³ / maximal concentration in µg/m ³
>MV	število primerov s prekoračeno mejno vrednostjo / number of limit value exceedances
>AV	število primerov s prekoračeno alarmno vrednostjo / number of alert threshold exceedances
>OV	število primerov s prekoračeno opozorilno vrednostjo / number of information threshold exceedances
>CV	število primerov s prekoračeno ciljno vrednostjo / number of target value exceedances
AOT40	vsota [µg/m ³ .ure] razlik med urnimi koncentracijami, ki presegajo 80 µg/m ³ in vrednostjo 80 µg/m ³ in so izmerjene med 8.00 in 20.00 po srednjeevropskem zimskem času. Po <i>Uredbi o kakovosti zunanjega zraka (Ur.l.RS 9/2011)</i> se vsota računa od 5. do 7. meseca. Mejna vrednost za varstvo rastlin je 18.000 µg/m ³ .h.
podr	področje: U–mestno, S–primestno, B–ozadje, T–prometno, R–podeželsko, I–industrijsko / area: U–urban, S–suburban, B–background, T–traffic, R–rural, I–industrial
*	premalo veljavnih meritev; informativni podatek / less than required data; for information only

Mejne, alarmne in ciljne vrednosti koncentracij v $\mu\text{g}/\text{m}^3$:

Limit values, alert thresholds, and target values of concentrations in $\mu\text{g}/\text{m}^3$:

Onesnaževalo	1 ura / 1 hour	3 ure / 3 hours	8 ur / 8 hours	Dan / 24 hours	Leto / Year
SO ₂	350 (MV) ¹	500 (AV)		125 (MV) ³	20 (MV)
NO ₂	200 (MV) ²	400 (AV)			40 (MV)
NO _x					30 (MV)
CO			10 (MV) (mg/m ³)		
Benzen					5 (MV)
O ₃	180(OV), 240(AV), AOT40		120 (CV) ⁵		40 (CV)
Delci PM ₁₀				50 (MV) ⁴	40 (MV)
Delci PM _{2,5}					25 (MV)

¹ – vrednost je lahko presežena 24-krat v enem letu

² – vrednost je lahko presežena 18-krat v enem letu

⁵ – vrednost je lahko presežena 25-krat v enem letu – cilj za leto 2012

³ – vrednost je lahko presežena 3-krat v enem letu

⁴ – vrednost je lahko presežena 35-krat v enem letu

Krepki rdeči tisk v tabelah označuje preseganje števila dovoljenih prekoračitev mejne vrednosti v koledarskem letu.

Bold red print in the following tables indicates the exceeded number of the annually allowed exceedances of limit value.

SUMMARY

In March PM₁₀ levels still exceeded the daily limit value on most urban monitoring sites but the number of exceedances was smaller and the levels were lower. The highest levels were recorded in the middle of the month, while the lowest at the end of the month, which was characterized by precipitations. The daily limit value is allowed to be exceeded 35 times every year. In Zagorje this value was already exceeded 36 times in the first three months of the year. There were 35 exceedances at the monitoring site AMP Gaji and 34 at Ljubljana Center.

Ozone levels were higher than in the previous winter months. On Krvavec the maximum 8-hour mean target value was exceeded seven days and four days on Kovk.

NO₂ were below the limit values. SO₂ and CO levels were far below the limit values. Benzene was below the value that is considered as the yearly limit value at all monitoring sites.